

Per JORDI JANÉ

Article publicat al diari AVUI l'1 de juliol de 1997.

Klowns de Monti & Cia amb Oriol Boixader, Esteve Ferrer, Liza Frediani, Jordi Martínez, Joan Montanyès (Monti), Julio Manrique i Borja Sagasti. Músics: Oriol Camprodon, Saki Guillem, Jorge Sarraute i Martí Ventura. Idea i guió: Joan Montanyès i Josep Maria Mestres. Textos: Guillem-Jordi Graells. Espai escènic: Lluç Castells. Vestuari: Rosa Solé i Lluç Castells. Creació musical i arranjaments: Saki Guillem. Direcció: J. M. Mestres. Festival Grec 97. Teatre Lliure. Fins al 13 de juliol.

El 1970, Federico Fellini certificava la patètica decadència i mort del gènere dels pallassos amb una pel·lícula que els hereus d'Arlecchino i Pulcinella ni van comprendre ni la hi han perdonat mai. Fa poc, un trio de pallassos de renom internacional se'm lamentava: "Amb *I Clowns*, Fellini va demostrar que ni ens estimava ni ens entenia." Aquesta dolguda afirmació em va semblar tan positivament discutible com la que fa Gustav Fratellini en un moment del film: "no és que el pallasso sigui mort, és que la gent ja no sap riure."

Em fa l'efecte que Joan Montanyès connecta en part amb la idea de Gustav i en part amb la de Federico i que, armat amb la intel·ligència i la intuïció inherents al pallasso, trabuca tots dos posicionaments en una plausible sortida endavant. No és casual que en Monti engegui i tanqui l'espectacle amb un *remake* d'aquella impagable escena final de *I Clowns* en què l'august Fumagalli explicava a Fellini l'*entrada* musical que feia amb el clown Fru-Fru, que quan es va morir li va quedar a deure un grapat de salsitxes. Mentre Fumagalli s'explica, Fru-Fru reapareix oníricament a la pista i es perden tots dos entre cortines interpretant el seu tema preferit. Només amb aquest homenatge, Monti aconsegueix ressuscitar l'esperit de tots els pallassos i reconciliar-los amb el públic actual. No sé si la fórmula és magistral, però funciona.

Klowns és una arriscada opció de la dramaturgia, formalment una llarga "entrada" de pallassos, que recupera per al teatre un seguit de velles "entrades" ja interpretades al circ per grans figures com Pipo i Rhum. Els Fratellini, Els Rastelli o Alex i Zavatta. Hi podem veure, molt ben distribuïdes, *El concert*, *La flor meravellosa*, *L'aigua*, *La declaració* i *El misto*, alternades amb un seguit de números còmics, acrobàtics i muscials que fan que el conjunt voregi sovint la frontera amb les varietats.

Així, hi ha una coreografia surrealista de pallasos-cuiners, una Liza Frediani singular al claqué o un Esteve Ferrer magnífic en el paper d'un frustrat cantant d'òpera obligat a fer de Loyal de circ. En el xivarri dels superdotats fàl·licament *Flying Brothers* és potser on la companyia es descorda del tot, però és en el joc Loyal-clown-august on es demostra la solvència dels personatges centrals de la comèdia.

En aquest sentit, Jordi Martínez fa un clown brillant, maquiavèl·lic, cruel i faldiller, que de tant en tant neutralitza, és creïble, controla els *tempos* i sedueix el públic tot alternant el naïf i el "passat de voltes". El treball d'Oriol Boixader, eficaç contraugust musical, és un bon repunt per al brodat del trio Mestres i el toc ninorotià de l'orquestra de Saki Guillem acaben de fer-hi la resta.

Klowns és còmplice de Fellini. Però si l'any 70 *lo zio Federico* tocava la moral de pallasso d'ofici, avui Monti & Cia tornen a buscar Fru-Fru perquè saben que no és mort i que, a més, encara hi ha gent capaç de riure.